

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Corollarium præcedentis doctrinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

charitas, ut solum est habitus, quo Deum diligimus, sed etiam prout est vinculum amicitie inter nos & Deum, quo & ipsum diligimus, & vicissim ab eo diligimur, in quo sensu charitas continet sub se habitum gratiæ, quæ est effectus dilectionis, qua Deus nos diligit: eodemque modo charitatem usurpant SS. Patres, cum eam à gratia habituali non distinguunt.

176. Obijcies tertio: Si gratia sanctificans non est habitus operativus, erit otiosa & inutilis, subindeque imperfectior charitate: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

177. Respondeo negando sequelam: Etsi enim gratia non sit habitus immediate operativus, non potest tamen dici otiosa: Tum quia operatur per virtutes infusas, quæ ab ipsa emanant ut proprietates ad instar animæ, quæ per suas facultates operatur: Tum etiam, quia dat homini esse divinum & supernaturale, quod se habet in anima sicut pulchritudo in corpore; unde si- cut pulchritudo non dicitur otiosa, licet non o- peretur, sic neque gratia.

Obijcies quarto: Charitas dicitur forma omnium virtutum: Sed informatio virtutum fit per gratiam, per quam opera redduntur meritoria: Ergo videtur quod gratia sit idem quod habitus.

Respondeo ex D. Thoma in 2. dist. 26. qu. 1. art. 4. ad 5. quod charitas alio modo dicitur forma virtutum, quàm gratia: charitas enim est forma virtutum ex parte actus, in quantum scilicet omnes actus virtutum in suum finem revocat, eo quod ejus ob- jectum est finis ultimus. Sic enim est in omnibus po- tentijs, & artibus ordinatis, quod illa, quæ altiore fi- nem respicit, largitur formam arti, quæ sub ipsa est, cuius alius in suum finem ordinatur, sicut gubernator ostendit fatori navis, qualis debeat esse forma timonis. Unde charitas informat alias virtutes, sicut virtus vir- tutem: sed gratia informatur per modum originis, quia scilicet ex ipsa gratia quodammodo formaliter oriuntur habitus virtutum per diversas potentias dis- fusi; illud autem, quod ab alio oritur, formam & spe- ciem ab eo trahit, & in suo vigore consistit quamdin origini continuatur: & ideo non oportet quod gratia sit idem quod charitas, quamvis charitas nunquam possit esse sine gratia.

178. Obijcies ultimum: Si gratia & charitas realiter distinguerentur, possent ab invicem separari saltem de potentia Dei absoluta: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor probatur: Si ali- quis homo haberet gratiam sine charitate, esset Deo gratus & acceptus, imò & filius ejus ado- ptivus, & tamen non esset ejus amicus; quod vi- detur absurdum. Item si alicui infunderetur cha- ritas sine gratia sanctificante, ille nec damnare- tur, cum nullum haberet peccatum, quod cum charitate incôpossibile est; nec salvaretur, quia cum non esset filius Dei adoptivus, esset inca- pax hereditatis, & cum non esset indutus veste nuptiali ac pollicita gratiæ sanctificantis, non posset esse sponsi celestis conviva, & indignus esset, quod admitteretur ad convivium illud æ- ternum, in quo iusti epulantur & exultant in conspectu Dei: quid ergo fieret de illo homi- ne, qui nec salvari, nec damnari posset?

179. Respondeo negando Minorem. Ad cujus primam probationem dicendum est, quod ille, cui infunderetur gratia sine charitate, esset a- micus Dei radicaliter & remote, quia haberet gratiam, cui tanquam radici principium dili- gendi Deum deberetur. Ad secundam dico, ea-

sum illum esse impossibilem: licet enim Deus de absoluta potentia, essentiam à suis proprietatibus separare possit, earum resultantiam impe- diendo, non potest tamen facere, quod aliqua proprietas existat in aliquo subiecto sine essen- tia, à qua distanat, præsertim si talis proprietas sit vitalis: v.g. licet Deus possit creare animam rationalem sine intellectu & voluntate, non po- test tamen intellectum aut voluntatem sine ani- ma rationali producere, aut conservare; quia cum illa potentia sint vitales, sine principio vi- tali, in quo radicantur, subsistere nequeunt; unde cum charitas sit potentia vitalis ordinis su- pernaturalis, non potest existere sine gratia san- ctificante, quæ est prima radix vitæ supernatura- lis, & quæ in ordine supernaturali gerit vices naturæ, seu substantiæ. Quare D. Thomas loco in solutione præcedentis argumenti adducto ait in terminis, quod charitas nunquam potest esse sine gratia.

180. Respondeo secundo, quod si per impossibile charitas esset in aliquo homine sine gratia, ille nec damnaretur, quia non haberet peccatum; nec salvaretur, quia non esset ad gloriam ido- neus; sed, ut dicit Capreolus, pertineret ad divi- nam providentiam ei providere, vel de gratia, qua fieret ad gloriam idoneus, vel de aliquo alio sine ultimo ipsi proportionato, qualis esset notitia abstractiva Dei ut authoris tam super- naturalis, quam naturalis.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ

181. EX dictis inferes, gratiam habituales subje- ctari immediate in anima, non autem in vo- luntate. Ita D. Thomas hic art. 4. & omnes Au- thores, qui docent gratiam distingui realiter à charitate.

Probatur primo: Si gratia poneretur imme- diatè in potentijs animæ, non verò in ejus essen- tia, esset proxime & immediate operativa, quod enim perficit potentiam per se primò ad ope- rationem ordinatam, est immediate operati- vum: Sed gratia non est immediate & per se ip- sam operativa, ut probant rationes, quibus o- stendimus eam distingui realiter à virtutibus: Ergo non residet in potentijs animæ, sed in e- jus essentia.

Secundo, Dona supernaturalia, quæ sunt parti- cipationes intellectus & voluntatis Dei, recipi- untur immediate in intellectu & voluntate: Ergo illud, quod est participatio naturæ ut natura est, debet in ipsa animæ essentia immediate recipi.

Tertio, Effectus formales gratiæ per se primò insunt animæ, & non ejus potentijs: Ergo & gratia. Consequentia patet, cum enim effectus formalis formæ nihil aliud sit, quàm ipsa forma ut communicata subiecto, in eo subiecto residet immediate forma, cui tribuit suum effectum for- malem. Antecedens verò probatur: Effectus formales gratiæ sunt præcipue duo, nimirum dare esse & vitam supernaturalem, & reddere Deo gratum: Sed illi effectus per se primò con- veniunt animæ; esse enim, & vivere, seu esse, principium radicale vitæ, per se primò conve- nit animæ, & non potentijs; Similiter esse gra- tum, per se primò respicit non operationes, vel potentias, sed subiectum; quia enim illud est gratum, operationes sunt grata, & ac-

cepta,

cepta, juxta illud Genes. 4. *Respexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus.* Ergo &c.

Denique, ut dicitur D. Thomas hic art. 4. in argum. sed contra, *Per gratiam regeneramur in filios Dei: Sed generatio per prius terminatur ad essentiam, quam ad potentias: Ergo gratia per prius est in essentia animae, quam in potentijs.*

Confirmatur: Si Deus ab homine auferret omnes animae potentias, ille adhuc esset capax gratiae sanctificantis; nam et si nasceretur sine potentijs, haberet peccatum originale, quod afficit immediate ipsam substantiam animae, ut in Tractatu de peccatis ostendimus: Ergo posset baptizari, subindeque gratiam sanctificantem, per quam a tali peccato mundaretur, recipere.

Disp. 7.
art. 6.

182. Obijciens primo: Contraria debent habere idem subiectum, a quo se expellant: Sed subiectum peccati, quod contrariatur gratiae, non est essentia animae, sed ejus potentia: Ergo gratia non residet in essentia animae, sed in ejus potentijs.

Respondeo negando Minorem: licet enim peccati actus sit subiectum sit potentia, subiectum tamen peccati habitualis & macula, cui gratia opponitur, est essentia animae. Itaque peccatum dupliciter potest considerari, primo ratione offensae, & quantum ad actuales deordinationem; & sub hac ratione non opponitur directe gratiae, sed charitati, vel justitiae, subindeque in voluntate residet: secundo in ratione maculae, & quantum ad habituales deordinationem, quam in anima causat; & sic directe opponitur gratiae habituali, & in ejus privatione, ut actum praeteritum, a quo causata fuit, connotante, consistit; quare immediate residet in essentia animae, ut in Tractatu de peccatis docuimus.

Disp. 8.
art. 3.

183. Obijciens secundo: Gratia & gloria sunt in eodem subiecto: Sed gloria non est in essentia animae, sed in ejus potentijs; cum nihil aliud sit, quam beatitudo, quae in actu intellectus, clara scilicet Dei visione, formaliter consistit: Ergo pariter gratia non est in essentia animae, sed in ejus potentijs residet.

Respondeo distinguendo Majorem: Gratia residet in eodem subiecto, quo gloria, sumpta in actu primo, & pro dono supernaturali habente perfectionem beatitudinis, concedo Majorem: sumpta in actu secundo, & pro actu formalis beatitudinis, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Gloria non est in essentia animae, ut est actus secundus, & ipsa beatitudo formalis, concedo Minorem: ut est actus primus, & donum supernaturale habens perfectionem beatitudinis, nego Minorem: nam sub hac ratione est ipsa gratia consummata ut causans lumen gloriae, eique indissolubiler connexa. Ita Cajetanus & Conradus hic art. 4. & Capreolus in 2. dist. 26. quaest. 1. ad 1. Scoti contra 2.

DISPUTATIO III.

De divisione gratiae.

Ad questionem III. D. Thomae.

Considerata existentia & essentia gratiae, consequens est, ut varias ejus species contemplerur, innumeraque gratiae dona, quibus nos Deus afficit, ac praevenit in benedi-

ctionibus dulcedinis, & quae ab ipso veluti radij à Sole promanant, breviter hic declaremus & exponamus.

ARTICULUS PRIMUS

Vtrum gratia creata interna convenienter dividatur in gratiam gratum facientem, & gratiam datam: & an praeter gratias gratas datas, ab Apostolo recensitas, aliae assignari possint?

§. I.

Quibusdam praemissis, utraque difficultas resolvitur.

Suppono primo: divisionem gratiae in gratiam gratum facientem, & gratiam datam, non esse primariam, sed secundariam, & subdivisionem alterius divisionis, quae gratia primo dividitur in gratiam incretam & aeternam, cujusmodi est amor quo Deus nos ab aeterno dilexit in ordine ad finem supernaturalem, & in gratiam creatam & temporalem, quae comprehendit ea dona, quae nobis à Deo in ordine ad eundem finem in tempore conceduntur. Hanc gratiae divisionem insinuat S. Thomas hic qu. 110. art. 1. in calce corp. art. ubi sic ait: *Per hoc quod dicitur homo gratiam Dei habere, significatur quiddam supernaturale in homine à Deo proveniens. Quandoque tamen gratia Dei dicitur ipsa aeterna Dei dilectio, secundum quod dicitur etiam gratia praedestinationis, in quantum Deus gratuito, & non ex meritis, aliquos praedestinavit sive elegit: dicitur enim ad Ephes. 1. Praedestinavit nos in adoptionem filiorum in laudem gloriae gratiae suae. Quibus verbis declarat, quod quamvis simpliciter, & quasi per antonomasiam, nomine gratiae, significari soleat donum temporale & creatum, tamen nomen & notio gratiae proprietatem convenit enti increato, nimirum actui voluntatis divinae efficientis & praedestinantis aliquos homines ad gloriam gratuitam & independentem à meritis: unde ad Roman. 4. & 11. praedestinatio propositum gratiae, seu electio gratiae nuncupatur, & Sapient. 16. per gratiam quae dicitur omnia nutrire, supernaturalis, & gratuitus Dei amor significatur. Similiter persona Verbi, quatenus communicata humanitati Christi per unionem hypostaticam, gratia substantialis & increata appellatur. Unde Christus, in quantum, homo dicitur substantialiter unctus à Divinitate, juxta illud Nazianzeni orat. 36. *Unctio humanitatis Divinitas est.* Denique Ildorus lib. 7. etymol. cap. 3. ait Spiritum S. quia non nostris meritis, sed voluntate divina gratis datur, gratiam appellari. Idem docet Augustinus serm. 31. de verbis Domini cap. 1. his verbis: *Gratia quippe donum Dei est: donum autem maximum ipse Spiritus sanctus est, & ideo gratia dicitur.**

Adverte tamen, hoc inter actus increatos divinae voluntatis, & personas Divinas discrimen reperiri, quod affectus supernaturales & indebiti divinae voluntatis erga homines, ut praedestinatio & electio, sunt formaliter gratiae ab aeterno, quia ab aeterno sunt formaliter dona, seu beneficia supernaturalia; Divinitas verò & persona Divina non sunt ab aeterno gratiae, sed in tempore, hoc est, licet aeternae sint quoad suam reali-